

Посольство
Великої Британії
в Україні

CHILDHOOD

WORLD CHILDHOOD FOUNDATION

СІМЕЙНИЙ
ПАТРОНАТ:

розвиток
якісних
послуг
альтернатив-
ного догляду
дітей у нових
громадах

Проект впроваджується МБО “Партнерство “Кожній дитині” за фінансової підтримки Посольства Великої Британії в Україні та Всесвітнього дитячого фонду.

Сімейний патронат: майстерня професіоналів

Мета підвищення соціально-педагогічного потенціалу патронатних вихователів і спеціалістів, які ведуть випадки дітей, влаштованих під патронат, та їхніх сімей.

• Хто може навчатися?

Навчатися за програмою можуть

- вже створені патронатні сім'ї,
- кандидати у патронатні вихователі та їхні помічники,
- спеціалісти ССД, ЦСССДМ,
- представники закладів системи освіти, охорони здоров'я, які є членами міждисциплінарних команд,
- представники громадських організацій, благодійних фондів.

Дата	Тема
18.10.2018	Діти з інвалідністю у патронаті: підтримка, допомога, реабілітація
22.11.2018	Девіації у поведінці дитини: причини, форми прояву, методи впливу
6.12.2018	Новонароджена дитина в сім'ї патронатного вихователя
20.12.2018	Дії в найкращих інтересах дитини: нормативно-правові засади забезпечення прав дитини
17.01.2019	Діти з ВІЛ у патронаті: психологічна підтримка, медичний догляд, правовий захист
7.02.2019	Особливості переживання психотравмуючої ситуації дітьми і підлітками
28.02.2019	Нетипова поведінка дитини: як реагувати, щоб не нашкодити
14.03.019	Патронатний вихователь – член міждисциплінарної команди: виклики, можливості
28.03.2019	Інформаційно-комунікаційні технології як ресурс у роботі патронатного вихователя
11.05.019	«Емоційне вигорання»: як відновитися і поповнити власний ресурс

ЩО ТАКЕ ПАТРОНАТ НАД ДИТИНОЮ?

Патронат над дитиною - це тимчасовий догляд, виховання та реабілітація дитини в сім'ї патронатного вихователя у період подолання дитиною, її батьками або іншими законними представниками складних життєвих обставин.

Сімейний Кодекс України, ст. 252

ПЕРЕВАГИ ПОСЛУГИ ПАТРОНАТУ:

- дитина залишається проживати у своїй громаді, максимально наближено до родини
- дитина тимчасово «в гостях» в професійній патронатній сім'ї, за її життя і здоров'я відповідає патронатний вихователь
- створені умови для освіти, розвитку, соціально-психологічної реабілітації дитини
- біологічна сім'я під супроводом соціального працівника
- постійний моніторинг можливості повернення дитини до батьків, або пошук для дитини нової сім'ї
- оптимальний час для прийняття найкращого для дитини рішення (протягом 3-х, максимум протягом 6 міс.)

ХТО ТАКИЙ ПАТРОНАТНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ?

Патронатний вихователь – це **спеціаліст**, який пройшов **навчання** за спеціальною програмою та **на договірній основі**, здійснює **догляд, виховання**, забезпечує **реабілітацію** тимчасово влаштованих в його сім'ю дітей, **несе відповідальність** за їхнє життя та здоров'я в період надання цим дітям послуги з патронату, **допомагає** дитині та її сім'ї у подоланні складних життєвих обставин.

ПАТРОНАТНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ...

- допоможе дитині подолати стрес, зумовлений відсутністю чи втратою прихильності у біологічній сім'ї
- створить позитивний емоційний контакт із дитиною, правильно реагуватиме на її потреби
- представлятиме інтереси дитини перед іншими фахівцями соціальної сфери
- стане посередником між дитиною та її біологічними батьками / особами, які їх заміняють чи усиновителями / прийомними батьками
-

ПАТРОНАТНИЙ ВИХОВАТЕЛЬ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ ЗАБЕЗПЕЧИТИ ДИТИНІ:

- особистий простір для проживання,
 - одяг відповідно до віку, сезону та статі,
 - харчування,
- а також:
- організувати процес та створити дитині умови для навчання, фізичного та духовного розвитку,
 - співпрацювати з батьками, іншими законними представниками дитини задля подолання складних життєвих обставин у межах та у спосіб, визначені органом опіки та піклування,
 - забезпечити надання чи доступ до послуг, визначених договором про патронат над дитиною,
 - сприяти контактам дитини з батьками, іншими законними представниками, родичами, якщо це відповідає інтересам дитини та не порушує її права.

ХТО ПОТРЕБУЄ ПОСЛУГИ ПАТРОНАТУ?

Діти, які потрапили в складні життєві обставини та за різних обставин певний час не можуть перебувати у власній сім'ї або їхні батьки чи особи, які їх заміняють, не можуть піклуватись про них, в тому числі:

- новонароджені діти, від яких відмовились батьки;
- підкинуті, безпритульні діти;
- діти з сімей, в яких існує загроза їх життю та здоров'ю;
- діти, які зазнали насильства, жорстокого поводження;
- діти, батьки або особи, які їх заміняють, померли, пропали безвісті.

ЯК ДИТИНА ВЛАШТОВУЄТЬСЯ В ПАТРОНАТ?

- за згодою її батьків/законних представників;
- за письмової заяви дитини, у разі, коли вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити;
- за письмової заяви батьків про тимчасові обставини, які перешкоджають спільному проживанню;
- без згоди її батьків/законних представників за наявності:
 - рішення про негайне відібрання дитини;
 - акту про покинуту чи знайдену дитину, дитину, яку батьки відмовилися забрати з пологового будинку, іншого медичного закладу;
 - у разі відсутності відомостей про місце перебування батьків/законних представників;
 - за наявності безпосередньої загрози життю чи здоров'ю дитини що підтверджено актом проведення оцінки рівня безпеки дитини.

СІМЕЙНИЙ ПАТРОНАТ: ШАНС ДЛЯ ДИТИНИ ВРЯТУВАТИ РОДИНУ

ПРОТЯГОМ
2009-2018 РОКІВ

228

ДІТЕЙ БУЛО ТИМЧАСОВО ВЛАШТОВАНО
ПІД ПАТРОНАТОМ

В РЕЗУЛЬТАТІ:

60 дітей
повернулося
до біологічних сімей

44 дітей було
усиновлено
громадянами
України

1 дитина з
інвалідністю
всиновлена
громадянами іншої
держави

36 дітей влаш-
товано у ДБСТ
та прийомні сім'ї

28 дітей влаш-
товано під
опіку

59 дітей
продовжує
перебувати у
патронатних сім'ях
(станом на 1 липня
2018 року)

Підтримка, допомога та реабілітація дітей з інвалідністю у патронаті

**ІННА ГОРБЕНКО, канд.пед.наук,
психолог, тренер-консультант**

ВФ “Крок за кроком”

**ДІНА ТИМОШЕНКО-УШАКОВА,
керівник ІРЦ м. Ірпеня**

Інклюзивна освіта з позиції забезпечення прав людини

- Загальна декларація прав людини (1948 р.)
- Конвенція ООН про права дитини, 1989р.
(ратифікована у 1991 р.)
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю,
2006р. (ратифікована у грудні 2009р.)

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (Стаття 24 «Освіта»)

**Зобов'язання
забезпечити права
дітей з інвалідністю**

**Хто такі діти з
інвалідністю?**

**Реалізація прав через
системні зміни**

**Яким чином можна
виміряти вплив
системних змін на дітей з
інвалідністю?**

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (Стаття 1)

Особи з інвалідністю - особи зі стійкими фізичними, психічними, інтелектуальними або сенсорними порушеннями, таких, що в поєднанні з бар'єрами можуть завадити їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

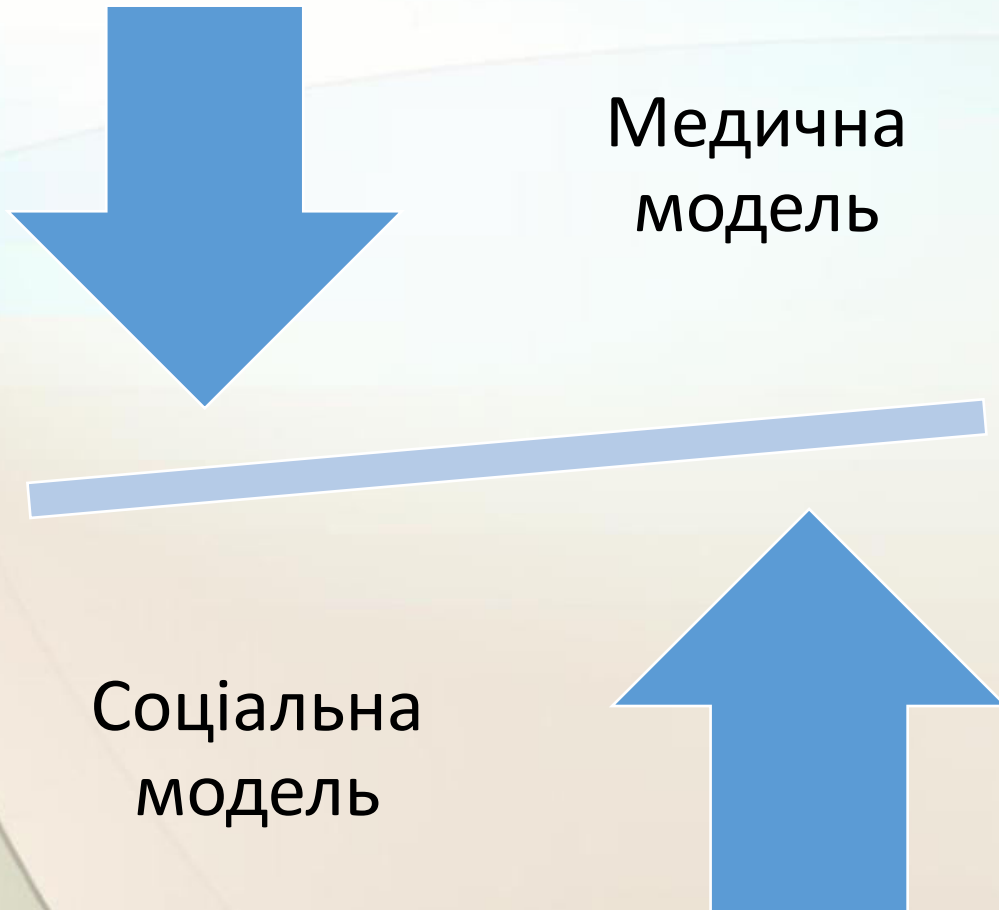
Чи мають ці особи однакові форми інвалідності?

Традиційна термінологія “ інвалідності ” відображає медичний підхід шляхом “ фокусування ” на особах та ігнорування факторів оточення.

Вона зосереджена на медичних причинах і не помічає соціальної динаміки, що в контексті прав людини може бути самим тривожним фактором

ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІНВАЛІДНОСТІ

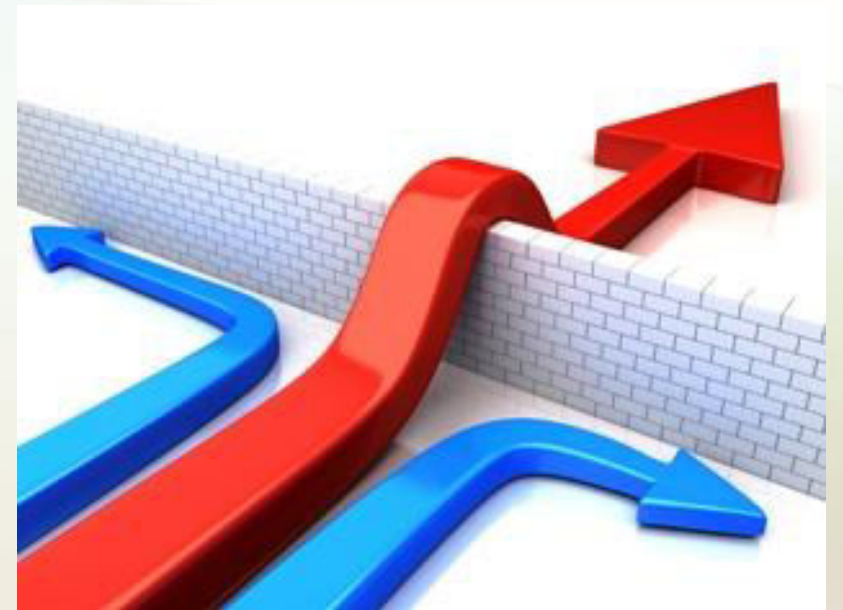
Вправа “ Бар'єри “

**Що може заважати
участі дітей з
особливими
потребами?**

Соціальна модель. Бар'єри

- Стереотипи і упереджене ставлення
- Неадекватні заходи політики і стандарти
- Нестача послуг
- Проблеми з наданням послуг
- Недостатнє фінансування
- Відсутність доступності
- Неадекватні інформація і комунікація
- Відсутність даних і досвіду

(«Всесвітня доповідь про інвалідність», 2011р. – ВООЗ, Світовий банк, 380 експертів)

Підхід на основі прав людини підкреслює важливість створення сприятливих умов для забезпечення **УЧАСТІ** в освітньому процесі

Подумайте про сприятливі та несприятливі **фактори оточення**, які могли впливати на життя Анни, Сарі і Пабло?

Розуміння поняття “ інвалідність ” на основі прав людини

Інвалідність – це труднощі функціонування на рівні організму, особистості чи суспільства в одній чи кількох життєвих сферах, що їх зазнає особа з певним станом здоров'я у взаємодії з контекстуальними факторами

Важливо

- **Діагноз не дає педагогам інформацію, як працювати з дітьми з особливими потребами в умовах класу**
- **Ідея інклюзивної освіти полягає у створенні сприятливих умов**
- **Розуміння особливих потреб дитини необхідне для розуміння, як створити ці умови**

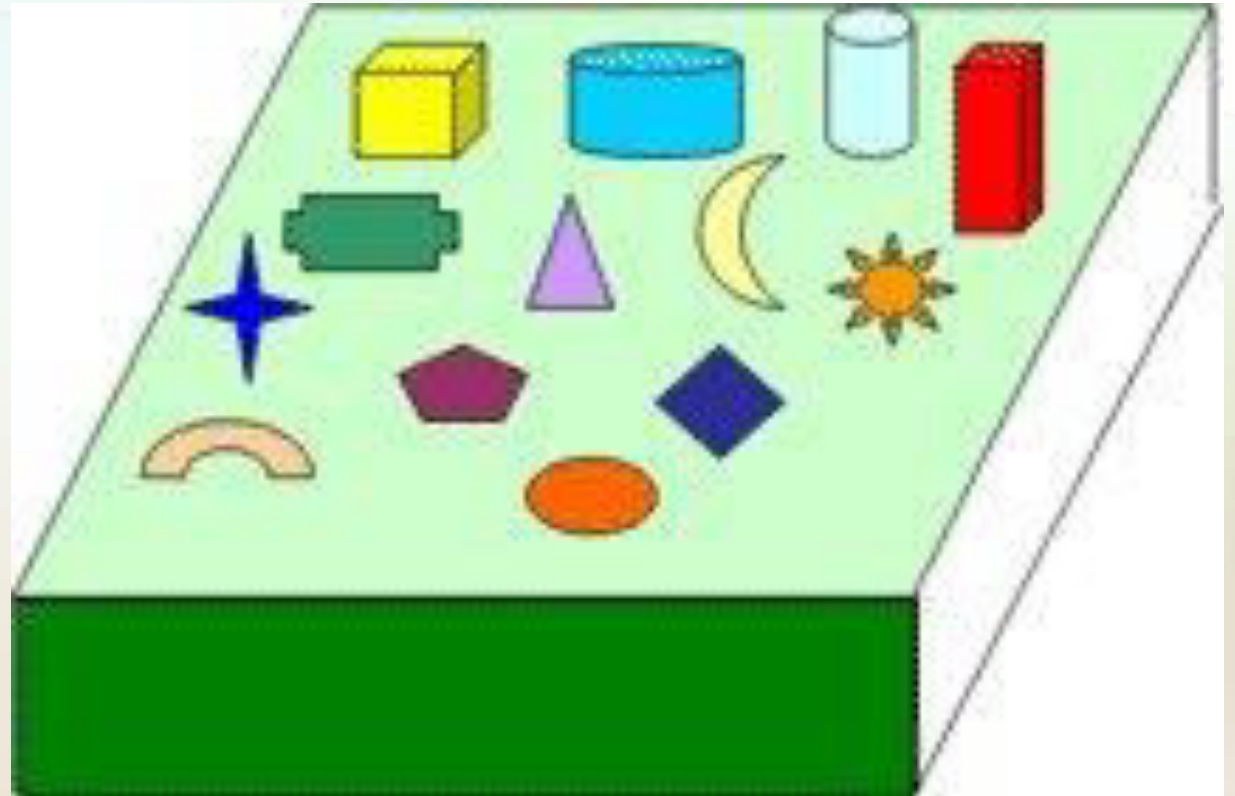
Важливо

- **Діагностичний ярлик не визначає функціонування людини в її щоденному житті**
- **Важливо розуміти життєву ситуацію дитини**
- **Багато дітей можуть перевершити наші очікування, якщо будуть отримувати необхідну любов і підтримку**

Інклюзивна освіта

- ▶ **Всі діти різні**
- ▶ **Всі діти можуть навчатися**
- ▶ **Діти мають різні здібності, стан здоров'я, соціальний рівень сім'ї тощо**
- ▶ **Адаптація системи до потреб дитини**

Інклюзивна освіта покликана
забезпечити навчання та участь.
Тому вчителі повинні знати, як
порушення впливають на участь, і що
потрібно зробити для мінімізації
цього впливу

Закон України “Про освіту” від 5 вересня 2017р.

інклюзивне навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників;

інклюзивне освітнє середовище - сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;

особа з особливими освітніми потребами - особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту;

Чи може керівник закладу відмовити в організації інклюзивного навчання?

- **Стаття 20.** Інклюзивне навчання
- 1. Заклади освіти за потреби утворюють інклюзивні та/або спеціальні групи і класи для навчання осіб з особливими освітніми потребами. У разі звернення особи з особливими освітніми потребами або її батьків така група або клас утворюється в обов'язковому порядку.
- 2. Заклади освіти зі спеціальними та інклюзивними групами і класами створюють умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» {Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ [№ 588 від 09.08.2017](#)}

4. Керівник загальноосвітнього навчального закладу на підставі заяви батьків або законних представників дитини з особливими освітніми потребами, висновку психолого-медико-педагогічної консультації та за підтримки відповідного органу управління освітою **організовує клас з інклюзивним навчанням**, створює необхідну матеріально-технічну та навчально-методичну базу, здійснює добір відповідних педагогічних працівників тощо.

Як комплектуються інклюзивні класи?

8. Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу у класі з інклюзивним навчанням кількість учнів з особливими освітніми потребами становить:

одна - три дитини із числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями тощо;

не більш як двоє дітей із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення, у тому числі з дислексією, розладами спектра аутизму, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку) або тих, що пересуваються на візках.

- 12. Відповідно до індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності на кожного учня з особливими освітніми потребами складається **індивідуальна програма розвитку**

13. В індивідуальній програмі розвитку зазначається **кількість годин та напрями проведення корекційно-розвиткових занять**

три - п'ять годин - для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями;

п'ять - вісім годин - для дітей сліпих, глухих, з важкими порушеннями мовлення, розладами спектра аутизму, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку тощо).

Постанова КМУ від 14 лютого 2017 року № 88 Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами

- "Субвенція спрямовується на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах загальноосвітніх навчальних закладів (крім шкіл-інтернатів та навчально-реабілітаційних центрів), а саме дітям сліпим та із зниженим зором, глухим та із зниженим слухом, з тяжкими порушеннями мовлення, із затримкою психічного розвитку, з порушеннями опорно-рухового апарату, з порушенням розумового розвитку, із складними порушеннями розвитку (у тому числі з розладами аутичного спектру)".

Наказ МОН від 08.06.2018 р. № 609 Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти

- Відповідно до висновку ІРЦ, індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю (за наявності), результатів психолого-педагогічного вивчення дитини Команда супроводу складає індивідуальну програму розвитку дитини з ООП **впродовж 2-х** тижнів з моменту початку освітнього процесу.
- ІПР погоджується батьками та затверджується керівником закладу освіти.

Інклюзивний ресурсний центр

Визначення особливих потреб дитини (комплексна оцінка розвитку дитини). Рекомендації щодо організації інклюзивного навчання

Адміністрація закладу освіти

Створення групи фахівців індивідуального супроводу дитини (наказ), організація розроблення ІПР

Група фахівців індивідуального супроводу дитини

Розроблення ІПР, її реалізація, моніторинг

Як зазначено у Положенні про інклюзивно-ресурсний центр
(Постанова КМ від 12.07.2017 № 545
зі змінами – Постанова КМ від 22.08.2018 № 617),.

- Інклюзивно-ресурсний центр є установою, що утворюється з метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, в тому числі у закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти.

ШЛЯХОМ:

- проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини (далі - комплексна оцінка),
- надання психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг;
- забезпечення їх системного кваліфікованого супроводу.

Основні завдання ІРЦ

Вивчення дитини, визначення її потреб (комплексне психолого-педагогічне оцінювання розвитку дитини).

Надання консультацій усім зацікавленим особам і установам.

Організація супроводу дитини і надання необхідних послуг.

Комплексне оцінювання проводять для того, щоб:

- визначити особливі освітні потреби дитини, зокрема й коефіцієнт інтелекту (IQ);
- розробити відповідно до потенційних можливостей психофізичного розвитку дитини рекомендації про навчання та особливості організації психолого-педагогічної допомоги.

Комплексне психолого-педагогічне оцінювання розвитку дитини відбувається індивідуально за такими напрямками:

- фізичний розвиток дитини (*вчитель -реабілітолог*);
- мовленнєвий розвиток дитини (*вчитель-логопед*);
- когнітивна сфера дитини (*практичний психолог*);
- емоційно-вольова сфера дитини (*практичний психолог*);
- освітня діяльність дитини (*вчитель-дефектолог*).

За потреби фахівці ІРЦ оцінюють розвиток дитини за іншими напрямками, зокрема визначають:

- рівень соціальної адаптації;
- особливості взаємовідносин з однолітками, дорослими.

Центром передбачено надання послуг різними фахівцями (логопедом, корекційним педагогом, психологом, іншими спеціалістами) за місцем потреби цих послуг. Фахівці ресурсного центру можуть надавати консультаційні та інформаційні послуги безпосередньо батькам дітей з інвалідністю, педагогам навчальних закладів, де навчаються такі діти; іншим представникам місцевої громади.

Послуги та діяльність:

- Проведення корекційно-розвиткових занять
- Заняття для формування соціальних, побутових та комунікативних навичок.
- Арт-терапія та розвиток творчих навичок.
- Інформаційні та навчальні заходи для батьків та опікунів підопічних.
- Заходи, присвячені приверненню уваги суспільства до проблеми людей з особливими потребами – круглі столи, обговорення та конференції.

Наша методологія та філософія:

- Сприяння інклюзії дітей з особливими освітніми потребами у життя громад.
- Створення у центрах зміни відкритої та творчої атмосфери, що сприяє внутрішній відкритості, створює особливе психологічно комфортне поле, в якому навички комунікації розвиваються легше і природніше.
- Подолання бар'єрів у суспільстві щодо включення дітей з інвалідністю у суспільство

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю

«Інвалідність – це поняття, яке еволюціонує, є результатом взаємодії між людьми з інвалідністю і бар'єрами, які існують у навколишньому середовищі та ставленні людей, і які заважають максимальній і ефективній участі людей з інвалідністю в житті суспільства нарівні з іншими».

Діагноз не може передбачити функціонування

"Чому людина з інвалідністю сама себе заганяє в куток? Бо усі їй кажуть, що вона не може. А якщо їй навіяти, що може, навіть якщо це не так, рано чи пізно вона зможе!"

Олександр Похілько

Дякую за увагу!